

FRITZ THERHALLE: *Finanzwissenschaft*. (Bind 16 af Grundrisse zum Studium der Nationalökonomie, udgivet af Prof. Dr. K. Diehl og Prof. Dr. P. Mombert). Jena 1930. Gustav Fischer. 578 Sider.

Den rige tyske finansvidenskabelige Litteratur har i Hamborgerprofessoren Dr. Fritz Therhalles Finansvidenskab faaet en ny systematisk Lærebog. Professor Therhalle betoner i sit Forord til Bogen, at den ikke gør Fordring paa at være en „stor Lærebog“, som giver Oplysning om alle Kendsgerninger og tager indgaaende Stilling til alle Finansvidenskabens Problemer. Den tilsigter at behandle de til Grund liggende finansielle Forhold i den nøjest mulige Tilslutning til Nutidens Forhold og i højere Grad end sædvanligt i den yngre tyske Finansvidenskabs Lærebøger at eftergaa Sammenhængen mellem de offentlige Finanser og de almindelige økonomiske Forhold.

Dette Program er prisværdigt godt gennemført, og Bogen er derved blevet en virkelig moderne Finansvidenskab, som med sin udprægede og klare Systematik er vel egnet til at give en samlet Orientering i Faget. Meget af det traditionelle gamle Stof er udskudt, hvad der selvfølgelig nu og da er et Savn, andet er trængt saa stærkt sammen, at Problemerne kun er antydede. Men til Gengæld er en Række moderne Finansspørgsmaal, hvoraf mange væsentligst har været behandlet i Monografier, taget op til Undersøgelse i deres systematiske Sammenhæng.

Som det er at vente, bygges Fremstillingen op i nøje Forbindelse med de faktiske Finansforhold i Tyskland, og Bogen drøfter særlig de teoretiske og praktiske Spørgsmaal, som er ejendommelige for tyske Forhold. Af fremmede Landes Finanser behandles ud over østerrigske saa godt som udelukkende franske, engelske og nordamerikanske og saaledes, at Drøftelsen af de enkelte Landes Forhold overalt underordnes det almindelige systematiske Synspunkt; en samlet Skildring af de enkelte Landes Finans- og Skatteforhold gives ikke. For den danske Læser er denne Begrænsning af Stoffet selvfølgelig en Mangel, og i dette Tilfælde springer Manglen saa meget stærkere frem, som det er Finansforholdene i tre af de tidligere krigsførende Stormagter, der ene afgiver det positive Stof til Fremstillingen. I Overensstemmelse med dette Stofvalg er Literaturhenvisningerne, som ledsager hvert Kapitel, begrænset til engelske, franske, tyske og nordamerikanske Værker.

Therhalles Finansvidenskab rummer en stor Mængde udmærkede Enkeltheder, gode Synspunkter, Stof til Eftertanke baade for Finanspolitikere, Finanseembedsmænd og Finansteore-

FRITZ THERHALLE: *Finanzwissenschaft*. (Bind 16 af Grundrisse zum Studium der Nationalökonomie, udgivet af Prof. Dr. K. Diehl og Prof. Dr. P. Mombert). Jena 1930. Gustav Fischer. 578 Sider.

Den rige tyske finansvidenskabelige Litteratur har i Hamborgerprofessoren Dr. Fritz Therhalles Finansvidenskab faaet en ny systematisk Lærebog. Professor Therhalle betoner i sit Forord til Bogen, at den ikke gør Fordring paa at være en „stor Lærebog“, som giver Oplysning om alle Kendsgerninger og tager indgaaende Stilling til alle Finansvidenskabens Problemer. Den tilsigter at behandle de til Grund liggende finansielle Forhold i den nøjest mulige Tilslutning til Nutidens Forhold og i højere Grad end sædvanligt i den yngre tyske Finansvidenskabs Lærebøger at eftergaa Sammenhængen mellem de offentlige Finanser og de almindelige økonomiske Forhold.

Dette Program er prisværdigt godt gennemført, og Bogen er derved blevet en virkelig moderne Finansvidenskab, som med sin udprægede og klare Systematik er vel egnet til at give en samlet Orientering i Faget. Meget af det traditionelle gamle Stof er udskudt, hvad der selvfølgelig nu og da er et Savn, andet er trængt saa stærkt sammen, at Problemerne kun er antydede. Men til Gengæld er en Række moderne Finansspørgsmaal, hvoraf mange væsentligst har været behandlet i Monografier, taget op til Undersøgelse i deres systematiske Sammenhæng.

Som det er at vente, bygges Fremstillingen op i nøje Forbindelse med de faktiske Finansforhold i Tyskland, og Bogen drøfter særlig de teoretiske og praktiske Spørgsmaal, som er ejendommelige for tyske Forhold. Af fremmede Landes Finanser behandles ud over østerrigske saa godt som udelukkende franske, engelske og nordamerikanske og saaledes, at Drøftelsen af de enkelte Landes Forhold overalt underordnes det almindelige systematiske Synspunkt; en samlet Skildring af de enkelte Landes Finans- og Skatteforhold gives ikke. For den danske Læser er denne Begrænsning af Stoffet selvfølgelig en Mangel, og i dette Tilfælde springer Manglen saa meget stærkere frem, som det er Finansforholdene i tre af de tidligere krigsførende Stormagter, der ene afgiver det positive Stof til Fremstillingen. I Overensstemmelse med dette Stofvalg er Literaturhenvisningerne, som ledsager hvert Kapitel, begrænset til engelske, franske, tyske og nordamerikanske Værker.

Therhalles Finansvidenskab rummer en stor Mængde udmærkede Enkeltheder, gode Synspunkter, Stof til Eftertanke baade for Finanspolitikere, Finansebedsmænd og Finansteore-

tikere. Her skal kun peges paa et Par enkelte. Ved Behandlingen af Formueskattens (den løbende Formueskat, som supplerer Indkomstskatten) Skala opkaster han med Rette det Spørgsmaal, om den funderede Indkomsts „antagne“ større Belastningsevne vokser med den stigende Formue eller ikke, og følgelig om en ensartet eller differentieret Skattesats er paakrævet. En Udredning af Spørgsmaalets Enkeltheder foretager han ikke og en Besvarelse er heller ikke givet. I dansk Skattelovgivning har den differentierede Skattesats forlængst sejret, men en grundig teoretisk Drøftelse af Problemet findes ikke i vor finansvidenskabelige Literatur.

Interessante er ogsaa Therhalles Bemærkninger om Forholdet mellem de to Led af Udgiftsbeskatningen: Toldbeskatningen og de indre Forbrugsafgifter. Den Belastning, man opnaar gennem Tolden, er efter hans Anskuelse i det store og hele mere indstillet mod den gennemsnitlige Bæreevne end mod Bæreevnen i det enkelte. Tolden er teknisk mere enkelt, men for det meste mindre udbyttegivende og socialt mindre differentieret. „Den finansielle Betydning af Tolden som Belastningsform er for det meste bagud for den indre Forbrugsbeskatning, dette gælder selv i England, hvor Beskyttelsestolden er mindre betydningsfuld end i Tyskland, og hvor Tolden overhovedet er yndet som en bekvem Belastningsmetode; først rigtigt gælder det for Tyskland trods Beskyttelsestoldens store Andel i det tyske Toldudbytte og trods den betydelige, den indre Beskatning supplerende eller erstattende Toldbelastning.“ Forbrugsafgifterne bragte i 1928—29 det tyske Rige 1773,0 Mill. Rm., Tolden 1104,6 Mill. Rm. Af de engelske Statsindkomster beløb 1928—29 Tolden sig til 118,97 Mill. £, de indre Forbrugsafgifter derimod til 134,0 Mill. £.

For Danmarks Vedkommende gælder denne Erfaring i endnu højere Grad, idet Tolden i Finansaaret 1928—29 indbragte 87,7 Mill. Kr., medens de indenlandske Forbrugsafgifter indbragte 149,0 Mill. Kr. Under disse Omstændigheder er det vel værd at fremhæve Therhalles Ord om, at de indenlandske Afgifter mere end Tolden er indstillede mod Bæreevnen i det enkelte og er mere socialt differentierede.

Desværre maa Finansvidenskabens teoretiske Resultater i en Tid som den nærværende, hvor de offentlige Budgetters Overbelastning er det alt overskyggende finansielle Spørgsmaal, ofte gemmes hen til bedre Tider, men selve dette Problem om den store Finansbyrde og dens Grænser trænger saa meget mere til Drøftelse. Hos Therhalle sker denne Drøftelse paa

en nøgtern og alsidig Maade, saaledes at de forskellige Forhold, der er bestemmende for Grænserne for de offentlige Udgifter og dermed nødvendige Indtægter, faar anvist deres passende Plads og Betydning.

Helge Smith.

H. P. FREDERIKSEN: *Bankvæsen og Banksystemer*. Kbhvn. 1931, 171 S.

Siden Professor Dr. Axel Niensens Bankpolitik I udkom i 1923, har Læsere med nogle Forudsætninger haft udmærket Adgang til at studere Bankvæsenets Udvikling baade herhjemme og i Udlandet. Men for Begyndere i Faget, særlig for de unge Praktikere i vore Pengeinstitutter, har der stadig været et Hul at udfylde med noget i Retning af en „Lille Axel Nielsen“. Hvad angaar det rent historiske Stof, da er dette tildels sket nu ved ovennævnte Værk af Prokurist Frederiksen.

Rekrutterne i vore Pengeinstitutter vil have en Modvægt behov mod det ofte ret ensartede og noget sløvende Arbejde inde i Storbankerne. Her foreligger nu atter en Bog paa Dansk, der har Bud netop til interesserede unge Bank- og Sparekasmænd. Dog ogsaa en videre Kreds, der søger let tilgængelige Oplysninger om Udviklingen i Bankvæsenet i forskellige Lande, vil bidrage til Udbredelsen af en saa velskrevet Bog, som Prokurist Frederiksens er. Som Haandbog vil den dog næppe blive benyttet, da dette jo forudsætter et fyldigt Sagregister. Det forholdsvis meget store Arbejde, der nedlægges i et godt Sagregister, har Forfatteren, ligesom saa mange andre Skribenter, beklageligvis ment at kunne spare.

Efter et indledende Afsnit om Bankvæsenets Oprindelse og Udvikling beskrives Bankvæsenet i Tyskland, England, Frankrig, De forenede Stater og Kanada samt i et sidste Afsnit „Clearing Institutioner“. Danmark og vore skandinaviske Nabolande er saaledes ikke medtaget.

Bogens Titel skulde maaske snarere have været „Nogle vigtigere Landes Bankhistorie“ end „Bankvæsen og Banksystemer“, thi hverken banktekniske eller bankteoretisk-systematiske Synspunkter er blevet anlagt. Forfatteren har beskæftiget sig med det ene Land efter det andet, har paa en udmærket Maade forstaaet at sigte det mægtige Stof, men har under sin rent kronologiske Fremstilling ikke faaet Lejlighed til at udmejsle de principielle Forskelle mellem Landene saa klart som han maaske vilde have gjort, om han paa Grundlag af forudgaaende